

D u š k o K e č k e m e t

SUSRET S EMANUELOM VIDOVIĆEM

Povodom 120. obljetnice rođenja

UDK 75:929 Vidović, E.
Pregledni članak
Primljeno: 15. III. 1989.

Duško Kečkemet
Filozofski fakultet Zadar
OOUR Split
58000 Split, YU
Nikole Tesle 2

Autorova sjećanja na susret sa Emanuelom Vidovićem 1946. u kojima iznosi svoje dojmove o umjetniku, opisuje atelje i oživljava ga opisom prisutnog umjetnika i njegovog odnosa prema vlastitim djelima i stvaranju. Autor potvrđuje punu vrijednost Vidovićevog slikarstva. Iznosi motive radova, način slikanja, te nazore o slikarstvu. Nadahnuća nastala u Splitu i Trogiru. Revalorizacija Vidovićevog opusa.

Zagreb, 25. siječnja 1946.

Ove zime sam se vratio, poslije četiri godine odsustva, u Split. Čitav jedan rat je prohujao u tom razmaku, i stoga nije čudno da sam mnogo toga našao promijenjeno i da sam doživio nove, a i zanimljive susrete. Susret sa slikarom Vidovićem najviše me se dojmio za vrijeme mog kratkog boravka u Splitu.

I prije sam ga znao; a tko ga u Splitu nije znao. Kao dijete sam često na ulici sretao krupnog čovjeka u postarijim godinama, sijede duge kose i kratke brade, dok šeta raskopčana kaputa i s rukama na leđima. Po kosi i velikom crnom šeširu sam tada zaključivao da je zacijelo umjetnik (jer je i popularni Dunav Rendić imao duge kose i veliki šešir), a kasnije, kad sam po brojnim salonima splitskih obitelji vidio na zidovima one tmurne i maglovite slike iz splitske luke, ili iz Venecije i Chioggie, tada sam saznao da je taj zanimljivi čovjek Emanuel Vidović.

Još jednom sam ga bolje promatrao: kad je pred rat priredio izložbu u Galićevom salonu. Neobičnom i smjelom promjenom stila rada pobudio je velik interes i žive rasprave u splitskim kulturnim krugovima, pa je odjek toga dopro i do mene gimnazijalca.

Zatim sam u Zagrebu čitao članak o "Slučaju Emanuela Vidovića" Jerolima Miše u "Vijencu", ali ga uskoro zaboravio okružen osrednjim izložbama u ratnim godinama.

A sada, kad sam kao dvadeset dvogodišnjak opet stigao u taj stari ambijent, prva mi je želja bila da ga osobno upoznam, da vidim njegov razvitak u ovim godinama koje su (uključivši radove na posljednjoj izložbi) bile prekretnica u njegovom stvaranju i da fotografiram što više radova i ponesem sa sobom u Zagreb za muzej u kojemu radim.

Upoznao me s njime slikar Vjekoslav Parać, jedne večeri u kavani Bellevue na obali. Vani je puhala bura i bila je zima te sam se sa i ovako pristupačnim i vrlo ugodnim Vidovićem uputio u još ugodniji razgovor. Zanimao se za prilike u Zagrebu, za neke poznate osobe. Pričao mi je kako je bilo u planu da priredi veliku izložbu svojih radova po većim mjestima države, ali su ratne prilike sve pomele.

Pitao sam ga da li ga je ovaj rat spriječio i u radu.

-Doći ćete k meni, pa ćete vidjeti - rekao je. - Radio sam mnogo i to me je spašavalo i vraćalo mi mir u svem tom metežu.

Kasno navečer sam ga pratio kući, na periferiji, razgovarajući.

Prvi dojam koji je taj slikar napravio na mene kao čovjek bio je vrlo ugodan. Osim studentskih dana koje je proveo u Italiji, čitav život se kretao u otvorenim splitskim krugovima, u kojima nije bilo mnogo "umjetničkih kružoka" ni "salona", ali ni mnogo ispraznog snobizma. A on je usto bio više u društvu realnih ljudi, profesora, liječnika, inženjera, nego umjetnika, pa se stoga često osjeća upravo neugodno razgovarajući o umjetnosti. On je svoju umjetnost shvatio kao zanat, u dobrom smislu te riječi, kao dužnost, a ne kao način sticanja slave i obavljao ju je marljivo i uredno kao što liječnik npr. obavlja svoje zvanje. Možda zbog toga i pristupa ljudima s nekom gotovo znanstvenom otvorenošću. Budući je njegov rad čist i jednostavan, nema što da krije, pa otvoreno razgovara sa svakim znancem. S godinama je nestalo i stanovite izoliranosti i samodopadljivosti kojom se svaki umjetnik pomalo okružuje, pa nas se ovaj čovjek, koji iz muževnih godina prelazi u staračke, tako ugodno doimlje od prvog dana, da ga možemo zauvijek zavoljeti.

Sutradan sam ga posjetio u njegovom stanu. Jedna mala soba služi mu kao atelijer, a u nju je smjestio i sav svoj muzej rekvizita slikara mrtvih priroda i interijera.

Iz bivšeg prostranog stana su ga iselili Talijani, a stakla na većem atelijeru, u kojemu je ranije radio, polupana su u bombardiranjima, pa sada zimi ne može u njemu raditi i mora se zadovoljiti ovom sobicom. Prozor, zapravo vrata balkona, zatvorena pola staklima, a u pomanjkanju pola dasaka, gledaju na sjever, čime je naročito zadovoljan. Pa i to oskudno svjetlo zastro je zavjesama koje tvore još veću polutamu u sobi. Kad je dan malo oblačniji, jedva se razabiru predmeti po uglovima. Ali ta atmosfera je Vidoviću upravo raj i u njoj se on najbolje snalazi i stvara.

